

Πριν λίγα χρονιά επικρατούσε η αντίληψη ότι το μέλλον της εικαστικής έκφρασης ανήκει πλέον στις νέες τεχνολογίες και ιδιαιτέρως στο τότε απανταχού παρόν video. Σήμερα, όπου το video στην αναλογική του μορφή ανήκει πλέον στο παρελθόν και η ηλεκτρονική εικόνα έχει γίνει καθολικό αγαθό, εκδηλώνεται μια στροφή των νέων δημιουργών στις κλασικές μορφές εικαστικής έκφρασης.

Η Χαρακτική, που τόσες φορές θεωρήθηκε νεκρή, ζει τώρα μια παγκόσμια αναγέννηση.

Η έκθεση με χαλκογραφίες νέων ταλαντούχων καλλιτεχνών στη γκαλερί «Τεχνοχώρος» δεν είναι λοιπόν συμπωματική αλλά είναι δείγμα επιστροφής των νέων εικαστικών στη χαρακτική και ιδιαιτέρως στην «αλχημιστική» βαθυτυπία. Ίσως το νέο ενδιαφέρον των καλλιτεχνών για τη Χαρακτική να σχετίζεται άμεσα με την εξοικείωση που διαθέτουν στον χειρισμό των συγχρόνων media. Η Χαρακτική είναι άλλωστε επίσης ένα medium και μάλιστα το πρώτο στην εξέλιξη του παγκόσμιου πολιτισμού. Είναι το medium δημιουργίας εντύπων, εικόνων και κειμένων σε ένα μεγάλο αριθμό αντιτύπων. Εδώ βρίσκεται και η διαφορά της εικαστικής διαδικασίας μεταξύ ζωγράφου και χαρακτή. Ενώ ο ζωγράφος δημιουργεί άμεσα έργο, ο χαρακτή δημιουργεί τη μήτρα από την οποία, μετά από εκτύπωση, θα προκύψουν τα πρωτότυπα έντυπα έργα – δηλαδή τα χαρακτικά.

Τι έχει αλλάξει όμως στη συμπεριφορά των νέων καλλιτεχνών απέναντι στην Χαρακτική; Μα φυσικά η αντιμετώπιση της σαν medium δημιουργίας εικαστικών έργων με ιδιαίτερη εκφραστική προσωπικότητα και όχι πολλαπλών αντιτύπων όπως ήταν στο παρελθόν. Είναι πλέον συχνό το φαινόμενο ύπαρξης ενός χαρακτηριστικού έργου σε ένα και μοναδικό αντίτυπο. Ιδιαιτέρως η βαθυτυπία με τις απεριόριστες εκφραστικές της δυνατότητες χρησιμοποιείται σήμερα για τους πλέον ακραίους εικαστικούς πειραματισμούς.

Αλλά τι είναι ακριβώς βαθυτυπία; Είναι μια εκτυπωτική μέθοδος με την οποία ο καλλιτέχνης δημιουργεί σε μια λεία μεταλλική συνήθως πλάκα πάχους 3-5 χιλιοστών σχισμές και κοιλώματα με τη βοήθεια μηχανικών ή χημικών μέσων και μεθόδων. Σ' αυτές τις σχισμές και τα κοιλώματα εισχωρεί το εκτυπωτικό μελάνι για να μεταφερθεί κατά την εκτύπωση με υψηλή πίεση στο χαρτί. Η καλλιτεχνική βαθυτυπία ονομάζεται συχνά χαλκογραφία γιατί το πρώτο μέταλλο που χρησιμοποιήθηκε στην βαθυτυπία ήταν ο χαλκός. Σήμερα οι καλλιτέχνες χρησιμοποιούν μια πλειάδα υλικών που δεν ανήκουν απαραίτητα στην οικογένεια των μετάλλων.

Οι καλλιτέχνες στις αρχές του 20^{ου} αιώνα έπρεπε να κοιτάζουν βαθειά στους πολιτισμούς της Αφρικής, της Ωκεάνιας κτλ., για να δουν τον πλούτο που υπήρχε στην εικαστική τους έκφραση. Έτσι γεννηθήκαν τα κινήματα του Κυβισμού, του Εξπρεσιονισμού, του Σουρεαλισμού που χαρακτήρισαν το μοντερνισμό και γενικότερα την Τέχνη του 20^{ου} αιώνα.

Αυτή την παράδοση συνεχίζει με το χαρακτηριστικό της έργο η Αννή Ζαβιτσάνου. Οι έγχρωμες χαλκογραφίες της είναι το εικαστικό απόσταγμα από τα ταξίδια της στον Τρίτο Κόσμο και την αμερικανική ήπειρο.

Η Αννή Ζαβιτσάνου δεν κάνει τουρισμό με την γνωστή έννοια του ορού αλλά καλά οργανωμένα ταξίδια με σκοπό την πολιτισμική διερεύνηση και αισθητική μελέτη κοινοτήτων ανθρώπων που φέρουν ακόμη αναλλοίωτη την πολιτιστική τους κληρονομιά και τέχνη. Γι' αυτό τα χαρακτηριστικά της δεν διαθέτουν φολκλορικά στοιχεία αλλά είναι αισθητικές προσεγγίσεις σε εξωευρωπαϊκές αξίες και εικόνες.

Εκτός από την αισθητική ιδιαιτερότητα που χαρακτηρίζει τις συνθέσεις των έργων της, αυτά εμπεριέχουν ένα ισχυρό μήνυμα: ότι όλοι οι πολιτισμοί είναι ισότιμοι όπως και οι άνθρωποι που ζουν σ' αυτούς. Η Αννή Ζαβιτσάνου θεωρεί απαραίτητη την ύπαρξη της ήδη υπάρχουσας πολιτισμικής πολυμορφίας και της διατήρησής της. Η ομορφιά των χαρακτηριστικών της το αποδεικνύει με τον καλύτερο τρόπο.

Μιχάλης Αρφαράς